

PORDÁNY SAROLTA

A FELNŐTTOKTATÓK KÉPZÉSÉNEK SZÜKSÉGESSÉGE ÉS JÖVŐJE

Afrika, Ázsia és a csendes-óceáni szigetvilág oktatásáról

Heribert Hinzen – Hanno Schindele (eds.): *Capacity Building and the Training of Adult Educators – Present Situation and Recommendations for the Future in Africa, Asia and the Pacific. – International Perspective in Adult Education 52 issue. Bonn, 2006, The Institute for International Cooperation of the German Adult Education Association (IIZ/DVV)*

A kötet Afrika, Ázsia és a csendes-óceáni térség *felnőttoktatóinak képzéséről* ad részletes tájékoztatást. A helyzetelemzés megfogalmazásához a tanulmánykötetet kiadó intézet dolgozói meglehetősen nagy munkát végeztek 2005-ben. Először ugyanis elkészítettek egy kérdőívet, amelyet eljuttattak az érintett térségek felnőttoktatók képzésével foglalkozó egyetemeihez és non-profit oktatási intézményeihez, az így összegyűjtött adatok és tapasztalatok eredményét megvitatták a szakterület kiemelkedő kutatóinak, kormányzati képviselőinek és civil szakembereinek szervezett konferencián, majd két további úgynevezett követő-konferencián. Végül mind az ismeretszerzési folyamatot, mind a kapott eredményeket ebben a tanulmánykötetben dokumentálták. Ilyen nagyléptékű, átfogó, több kontinenst érintő szakmai program megvalósítására csak olyan széles nemzetközi hálózattal működő szervezetek, intézmények képesek, mint a Német Népfőiskolai Társaság Nemzetközi Együttműködési Intézete (IIZ/DVV),¹ amely évtizedek óta végzi a világ egészére kiterjedő kapcsolatépítő, koordináló tevékenységét a felnőttképzés területén.

A sorozat kötetait általában angol és német nyelven jeleníti meg az Intézet, de számos kiadványt kisebb országok nyelvére, így például magyarra is lefordítanak. A térítés nélkül megrendelhető publikációk terjesztésével – márpedig meglehetősen nagy példányszámban jelennek meg a kötetek – az IIZ/DVV a felnőttképzés elméletének és gyakorlatának megismertetését, a szakembercsoportok közötti együttműködések erősítését kívánja elérni.² Egyébként fő célcsoportjuk az európai, azon belül is a dél-, a kelet- és közép-európai felnőttoktatással foglalkozó szakemberek.

A kötet nyitó tanulmányában a botswanai egyetem professzora, Frank Youngman³ tömören összegzi a felnőttképzés ügyével foglalkozó világszervezeteknek a felnőttképzés és a gazdaságfejlesztés kapcsolatáról az utóbbi évtizedben kiadott állásfoglalásait, nyilatkozatait. Nagy rálátásról tanúskodó írása is bizonyítja, hogy több mint huszonöt éve aktívan részt vesz a világszervezetek rendezvényein, világkonferenciáin, és már több tanulmányában is elemezte az ENSZ, az UNESCO valamint a világ felnőttképzési kutatóit, szervezeteit összefogó ICEA tevékenységét. A hazai szakemberek ezek közül a szakmai világesemények közül legrészletesebb tájékoztatást az 1997. évi Hamburgban tartott UNESCO konferenciáról kaptak, melyet CONFINTEA V néven jegyzünk. A Ham-

burgi Deklaráció jelentőségét Youngman is abban látja, hogy a felnőttképzést multi-szektorális, a gazdaságfejlesztési politikák integráns részét képező területnek definiálja. A másik „nagy állomás” a nemzetközi felnőttképzési politikában az ENSZ Millennium Fejlesztési Célok⁴ programjának meghatározása volt, ugyanis a szegénység, a nőpolitika, az egyenlőség, az egészségügy és a környezetvédelem mellett az oktatás is a kiemelten fejlesztendő területek közé került. Az ENSZ 2005-ben tartott öt éves időtartamokra visszatekintő értékelései kitérnek a célok végrehajtása során jelentkező problémákra, így a felnőttképzés területén többek között a képzők képzésének szükségességére is. Youngman professzor a *felnőttek oktatását végző szakemberek képzésével kapcsolatban* öt kiemelt vitatémát ajánlott a szakmai közönség figyelmébe: a képzési programok minőségének problémáit; a felnőttoktatóknak a különböző képzési helyzetekben betöltendő, többféle szerepét; a szakma elismertetésének, a professzionalizálódásnak a helyzetét; a felnőttképzők képzésével kapcsolatos nemzeti politikák minőségét valamint a nemzetközi együttműködés és hálózatépítés jelentőségét. Helyzetelemzése szerint a *felnőttképzés, felnőttoktatás legnagyobb kihívásának a jövőben világszerte azt a különös helyzetet tekinthetjük, mely szerint egyre több ember végez felnőttoktatást, ugyanakkor egyre kevesebben tekintik magukat felnőttoktatóknak*. Szellelesen úgy foglalta össze ezt a paradoxont, hogy „egyszerre vagyunk mindenhol és sehol”.

A szerkesztők, Heribert Hinzen az IIZ/DVV igazgatója és Hanno Schindele az IIZ/DVV ázsiai felnőttképzési együttműködések koordinátora bevezetőjüket a könyv címében is szereplő, szakmai körökben meglehetősen divatos kifejezés, a „capacity building” értelmezésével kezdik. Ez az általános fejlesztéspolitikai elképzelés a képességeit, lehetőségeit teljes mértékben kihasználó személy, illetve szervezet idejára épül, melynek eléréséhez világszerte három eszközt használnak: a képzést, a szervezetfejlesztést és a hálózatépítést. A felnőttképzés és a nemzetközi együttműködések fejlesztésében érdekelt szervezetek, így az IIZ/DVV is, ezen eszközökkel kívánják megvalósítani az ENSZ 2000-es Millennium Fejlesztési Célok (MDGs) elnevezésű programját, valamint az 1990-ben (Jomtien) deklarált *Oktatás mindenkinek! (Education for All - EFA)* címen meghirdetett, majd 2000-ben, *Dakarban* pontosított célkitűzéseit. A szerkesztők alapos munkát végeztek, ugyanis ennek a több évre kiterjedő, igen sok ország szakembereit mozgató munkának minden mozzanatát pontosan dokumentálták ebben a kiadványban, így módszertani bemutató anyagként is forgathatjuk. Nem csak az összefoglaló tanulmányokat közlik, hanem a résztvevőkről készített fotókat, a konferenciák részletes programját is. Így értesültem arról, hogy előadást tartott Chia Mun Onn is, a *Szingapúri Felnőttképzési Szövetség* elnöke, akit – civil nemzetközi együttműködéseink eredményeként – már két alkalommal is vendégelőadóként fogadhattunk hazánkban.⁵ Sajnálattal ál-

¹ Tevékenységéről bővebben lásd Horváthné Bodnár Mária – Pordány Sarolta: A Német Népfőiskolai Szövetség fél évszázada. *Tudásmenedzsment* 1: 124-127 (2004)

² www.iiz-dvv.de

³ *Making a Difference: Development Agendas and the Training of Adult Educators/ Különböset tenni: fejlesztési programok és felnőttképzők képzése*

⁴ MDGs – Millennium Development Goals (Millennium Fejlesztési Célok) 2000.

⁵ Pordány Sarolta: Az élethosszig tartó tanulás feltételei – felnőttoktatási tanácskozás Szingapúrban. In uő: *Felnőttkori tanulás, közművelődés*. Budapest, 2002, Microtoll, 67–73.p.

TUDÁS – KREATIVITÁS – FEJLESZTÉS

lapítottam meg ugyanakkor, hogy a többi előadó közül csak az európai szakemberek neve ismerős, az afrikai és az ázsiai kontinens kutatói szinte teljesen ismeretlenek nálunk, mert tanulmányaikhoz, publikációikhoz igen nehezen hozzáférni könyvtárainkban.

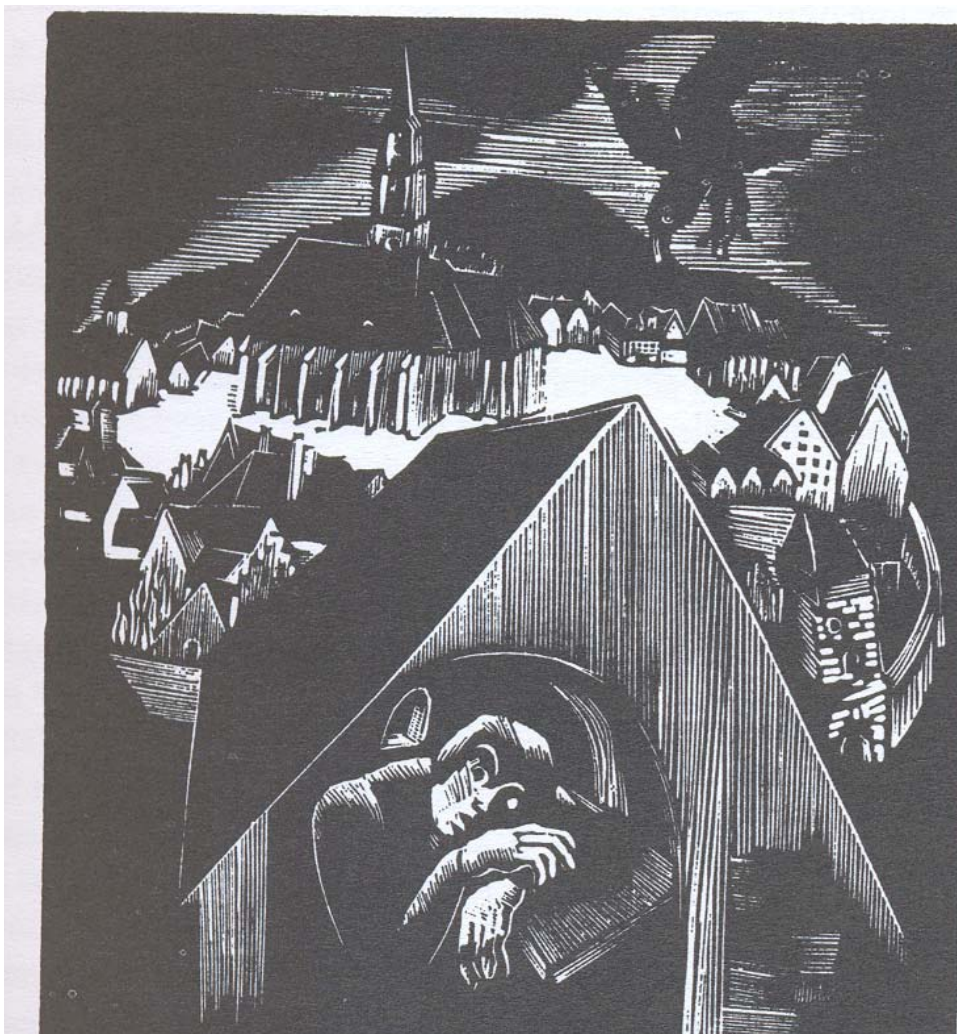
A tanulmánykötetben az IIZ/DVV három konferenciájának összefoglaló dokumentációja tekinthető át. Az első rész a 2005-ben, Cape Town-ban (Fokváros) rendezett indító konferenciának, a második Mali fővárosában, Bamako-ban, a harmadik pedig Kenya fővárosában, Nairobiban tartott követő-konferenciának vitaindítóit, programját, résztvevőit, valamint a résztvevő szakemberek ajánlásait, javaslatait tartalmazza. Az Afrika, Ázsia és a csendes-óceáni szigetvilág országai felnőttképzőinek képzéséről tartott konferencia anyagait John Aitchison, a dél-afrikai KwaZulu-Natal szövetségi tartomány egyetemén működő Felnőttképzési Intézet professzora, a frankofón Nyugat-Afrika helyzetéről tartott konferenciát Bernard Hagnonnou, a Beninben működő felnőttképzési intézet kutatója, a kelet-afrikai országok helyzetéről rendeztetet, pedig Anthony Okech Nairobi egyetemének (CEES)⁶ professzora összegezte.

Az ázsiai, afrikai és európai szakemberek által közösen megfogalmazott számos szakmai probléma közül – megítélésem szerint – azok a legfontosabbak, amelyek a képzések eredményességére, hasznosságára irányulnak. Arra a minden országban felvetődő alapkérdésre, hogy „Hogyan lehet mérni és bizonyítani a

felnőttképzési programok eredményességét?”, Youngman professzor két javaslatot fogalmazott meg. Egyrészt jobban kell koncentrálni arra, hogy az oktatott tananyag szinkronban legyen az adott szakterület tudományos, gazdasági és szakmai igényeivel, másrészt nagyobb erőfeszítéseket kell tenni az oktatások tartalmának és megvalósításának kutatására.

A felnőttképzők képzése területén van mit tanulnunk más országoktól. Nagyon sok kérdés tisztázatlan ezen a területen, bár öröndetesnek kell tekintenünk, hogy a hazai főiskolákon elindult az andragógusok képzése. A különböző felnőttképzéseken oktató szakemberek hadának ugyan ez csak egy igen szűk csoportja lesz, de remélhetőleg a fiatal, „új andragógusok” alkalmasak lesznek a tudományos és szakmai kérdések hazai kidolgozására és azok nemzetközi képviselőit is. Hiszen nálunk is az a szakma elemi érdeke, hogy bebizonyíthassuk: a képzésen részt vevő felnőttek valóban alkalmasabbá válnak a kitűzött gazdasági, társadalmi célok teljesítésére.

Olvasásra ajánlom a kiadványt azoknak, akik nemzetközi együttműködések szerveznek, vagy részt vesznek ilyen programokban, és bővíteni szeretnék az együttműködések mechanizmusával és a szakmai nyelvezettel kapcsolatos ismereteiket. Továbbá ajánlom mindazoknak, akik érdeklődnek a világot átszövő nemzetközi szakmai együttműködések gazdag és színes világa iránt.

⁶ University of Nairobi, College of Education and External Studies